

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑ
ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ
ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΝΕΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ
(Εκθεση αξιολόγησης που υποβλήθηκε στο City University-Centre
for Information Science, London 1982, από την

Ιωάννα Πολυδώρου
ΑΣΟΕΕ-Βιβλιοθήκη

Περίληψη

Σ' αυτή την έκθεση περιγράφεται μια αξιολόγηση περισσότερων από 100 άρθρων σχετικών με την επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση στη Βιβλιοθηκονομία, συμπεριλαμβανομένης της μηχανογράφησης στις χώρες που αναπτύσσονται.

Τα άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν είναι γραμμένα κυρίως τα τελευταία 5-6 χρόνια. Εξετάζονται ανάγκες, σκοποί, προβλήματα και λύσεις για κατάλληλη πρόβλεψη εθνικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης στις χώρες που αναπτύσσονται.

Τα συμπεράσματα που πρόέκυψαν είναι ότι είναι δύσκολο να γενικεύονται λύσεις για όλες τις χώρες που αναπτύσσονται λόγω των διαφορών στα κοινωνικο-πολιτικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα και παραδόσεις και με τα διαφορετικά στάδια της οικονομικής ανάπτυξης.

Η επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση, σαν ένα αξιολόγο βήμα στα συστήματα που διευκολύνουν την κληροφόρηση, πρέπει να εκπληρώνονται και με κατάλληλες λύσεις, και να βασίζονται στην οικονομική ανάπτυξη και στη εθνική και διεθνή συνεργασία και συνδρομή.

Εισαγωγή

Ο σκοπός αυτής της έκθεσης, που βασίζεται σε περισσότερα από 100 επιστημονικά άρθρα γραμμένα τα τελευταία 5-6 χρόνια, είναι να δώσει μια γενική άποψη του επίπεδου της επαγγελματικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης στην Βιβλιοθηκονομία και την Επιστήμη της Πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της μηχανογράφησης, στις χώρες που αναπτύσσονται.

Οι χώρες που λέμε ότι "αναπτύσσονται" (βλέπε παράρτημα) θα παίξουν ένα σοβαρό ρόλο στη ροή της πληροφόρησης για τον αναπτυσσόμενο κόσμο, αφού θα έχει κατάλληλα προαχθεί η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Επιμόρφωση στην υποδομή (διάφοροι τύποι της πληροφοριακής εργασίας). Αναμφίβολα θα διευκολύνουν την επικοινωνία στην πληροφόρηση και παραπέρα στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη τους. Θα παίξουν αποφασιστικό ρόλο στην ανάπτυξη και τη δική τους αλλά και του αναπτυσσόμενου κόσμου.

A. Ιστορική αναδρομή

Από παλαιότερα είχε διαπιστωθεί στον αναπτυσσόμενο κόσμο και σ' αυτόν που αναπτύσσεται, ότι οι κακοπρογραμματισμένες υπηρεσίες πληροφόρησης στις χώρες που αναπτύσσονται είναι πάντοτε ένα βασικό και σοβαρό εμπόδιο στην ορθή διακίνηση της πληροφόρησης, η οποία είναι μία απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινωνικο-οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη.

Αυτό το οξύ πρόβλημα έχει εξετασθεί από μεγάλο αριθμό ερευνητών και τα αποτελέσματα έχουν παρουσιαστεί σε εκθέσεις(1), συνέδρια

(3) και επιστημονικά άρθρα με το σκοπό να προτείνουν δυνατές εναλλακτικές λύσεις (1,2,3,44).

Ο σοβαρός ρόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των βιβλιοθηκάρων και όσων εργάζονται για την πληροφόρηση στις χώρες που αναπτύσσονται έχει αναγνωριστεί σαν ένας αναγκαίος όρος για την πρόβλεψη της πληροφόρησης. Συνδρομή και συμβουλές έχουν δοθεί από:

Διεθνείς και εθνικούς οργανισμούς

επαγγελματικές ενώσεις

ειδικά ινστιτούτα όπως Unesco και άλλες υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών (12, 24, 32, 44, 48, 54, 67, 71-8, 80, 81, 84, 87, 92, 93, 96-8, 100)

FID (44, 80, 84, 87)

IFLA (44, 45, 72, 84, 86-7, 102)

FAO (80, 81)

ILO (73)

OAS (58, 75)

OECD (58)

DSE/CRIT /DAAD (54)

και πολλές χώρες (8, 16, 21, 23, 30, 33, 35, 39, 60, 72, 73, 79, 80, 81) με διάφορα εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα περιλαμβάνοντας σεμινάρια, συναντήσεις και τμήματα διδασκαλίας προγράμματα-οδηγούς για τη διαμόρφωση οδηγίων (31, 77, 97), εκθέσεις για να προσδιοριστούν οι ανάγκες (52, 55, 85) και ιδρύοντας βιβλιοθήκες ή ad hoc σχολεία και υποτροφίες. Αυτές οι προσπάθειες αποσκοπούσαν στην προαγωγή των επαγγελματιών βιβλιοθηκών και πληροφόρησης και παραπέρα στην ανάπτυξη των συναφών υπηρεσιών και για να καλύψουν τις ανάγκες επικοινωνίας στην πληροφόρηση.

Από το 1946 έως το τέλος του 1974 η συμβουλή που δόθηκε στις χώρες που αναπτύσσονται ήταν επηρεασμένη από τις επόμενες βιβλιοθηκονομικές παραδόσεις:

αγγλο-αμερικανική 35%

ευρωπαϊκή 36%

κομμουνιστικών χωρών 3% (6, 7, 8, 16, 39, 73, 89)

αναπτυσσόμενων χωρών 15%

άγνωστης προέλευσης 8%

Όμως το να συμβουλευτεί κανείς δεν είναι μια υπηρεσία που προβάλλει θαυμαστές λύσεις για δύσκολα διοικητικά προβλήματα. (11, 73). Αναγνωρίστηκε ότι οι συμβολές πρέπει να δίνονται σύμφωνα με κώδικα και πρακτική αποδεκτά διεθνώς κάτω από την αιγίδα της IFLA, FID και ICA (73). Η ίδρυση και βελτίωση τοπικών επαγγελματικών εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών προγραμμάτων, συνδυασμένων με την προαγωγή της τοπικής έρευνας (18) σε προβλήματα βιβλιοθηκών, με τη δημοσίευση της βιβλιοθηκονομικής βιβλιογραφίας στις τοπικές βιβλιοθήκες, και την ανάπτυξη της εργασίας των επαγγελματικών ενώσεων θα συνεισφέρει αποφασιστικά στην ανάπτυξη του βιβλιοθηκονομικού επαγγέλματος και παραπέρα στην πρόβλεψη κατάλληλων ή καλά οργανωμένων υπηρεσιών της επιστήμης της πληροφόρησης με το σκοπό να διευκολυνθεί η επικοινωνία σε θέματα πληροφόρησης μεταξύ των χωρών που αναπτύσσονται όπου το ποσοστό της επιστημονικής βιβλιογραφίας βρίσκεται σταθερά σε άνοδο. (17, 73, 80).

B. Η σημερινή κατάσταση

1. Εικόνα και Επίπεδο-στάσεις: Όσοι αποφασίζουν για την πολιτική στον κοσμο που αναπτύσσεται συχνά αγνοούν την κατάσταση των υπηρεσιών πληροφόρησης, τις τοπικές ανάγκες στην πληροφόρηση, (4, 6, 9, 73, 92, 93) καθώς και το γεγονός ότι ο ρόλος του βιβλιοθηκάρου και όποιου εργάζεται στην πληροφόρηση είναι να προάγει την πληροφόρηση που είναι αναγκαία για τον εθνικό προγραμματισμό, να εκτελέσει ένα "διανοητικό καθήκον". Η

πρόβλεψη αυτής της αναγκαίας λειτουργίας απαιτεί μακροπρόθεσμο προγραμματισμό. Όμως τα κυβερνητικά προγράμματα χαρακτηρίζονται μάλλον σαν "αστραπιαία" παρά σαν μακροπρόθεσμα. (92,93).

Έλλειψη επικοινωνίας (2) και ενημέρωσης των φορέων (72) είναι κοινή όχι μόνο μεταξύ των υπευθύνων να παίρνουν αποφάσεις αλλά ακόμα και μεταξύ των βιβλιοθηκάρων και όσων ασχολούνται με την πληροφόρηση (2,96,105), οι οποίοι "θεωρούνται σαν κατώτεροι υπάλληλοι" (92), ενώ πολλές χώρες που αναπτύσσονται θεωρούν τα ηλεκτρονικά κέντρα σαν άνωτερου επιπέδου (92). Το χαμηλό γόητρο της θέσης των επαγγελματιών της πληροφόρησης, (2,29,32,46,72,80,96,99) οι αμοιβές, (46) οι στάσεις (6,46), ο παράγων "κίνητρα" θα μπορούσαν να ανακουφισθούν με τη νομοθεσία (14,49,59,109) για να ιδρυθούν κατάλληλες υπηρεσίες βιβλιοθηκών και πληροφόρησης. Η νομοθεσία αυτή εξακολουθεί να λείπει σε πολλές χώρες που αναπτύσσονται (43).

Οι Διχολές Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της Πληροφόρησης μέσα σε αγράμματο πληθυσμό (42,51,53) με πτωχότερες δημοτικές και σχολικές βιβλιοθήκες (75) και χωρίς αυτόχθονα βιβλιοθηκονομική παράδοση, συχνά τείνουν να διδάσκουν σύμφωνα με ξένα πρότυπα, όχι ό,τι είναι αναγκαίο για τις ειδικές ανάγκες αλλά ότι είναι θεωρητικά επιθυμητό (18). Διαφορετικές πολιτικές (π.χ καταλογογράφηση με κανόνες Unesco / unisist, (92) και χρήστες ανεκπαιδευτοί (4) προκαλούν σύγχυση.

Οι Ενώσεις Βιβλιοθηκάρων προσπαθούν να βελτιώσουν το επάγγελμα, (7,43,59,409) όμως δε είναι αρκετά ισχυρές για να προάγουν την υποδομή που υπάρχει και να βελτιώσουν την επικοινωνία μεταξύ των χωρών με το σκοπό να χρησιμοποιήσουν οικονομικά τις πηγές πληροφόρησης, ενώ οι διεθνείς επαφές είναι ελάχιστες, γεγονός που οφείλεται στην στάση της κυβέρνησης, που δίνει προτεραιότητα σε άλλα προβλήματα, και στη δυσκολία να εξευρίσκουν τους αναγκαίους πόρους (89).

Εξ αιτίας των λόγων που αναφέρθηκαν παραπάνω περιληπτικά σε πολλές χώρες η ικανότητα να δέχονται, επεξεργάζονται και διακινούν πληροφόρηση είναι πολύ περιορισμένη (26,57).

2. Επαγγελματικό ανθρώπινο δυναμικό: Σήμερα στις χώρες που αναπτύσσονται υπάρχουν οξείες ελλείψεις από καλά εκπαιδευμένο και επιμορφωμένο προσωπικό στις τεκμηρίωση και στις υπηρεσίες στο πεδίο της πληροφόρησης όλων των κατηγοριών (79,80,81,96,101,103,105,107) καθώς και έλλειψη αυτόχθονος διδακτικού προσωπικού (96). Υπάρχουν υψηλού επιπέδου βιβλιοθηκάριοι και ασχολούμενοι με την πληροφόρηση όμως γενικά πολύ λίγοι. Οι πληροφοριακές μονάδες είναι φορτωμένες με πληροφόρηση όμως χωρίς τα μέσα να αναλύσουν, αξιολογήσουν και μετατρέψουν την πληροφόρηση σε χρήσιμη γνώση. (58).

Έλλειψη δασκάλων με κατάλληλα και υψηλά επαγγελματικά προσόντα (βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης) (2,10,28,37,57,58,63,64,66,68,69,72,75,80-82,91) και έλλειψη των αναγκαίων μέσων και ευκαιριών για κατάλληλη επιμόρφωση σε μια ειδική άποψη στην επισημή της πληροφόρησης (72,79,80,91) στο εσωτερικό και ή στο εξωτερικό (4) καθώς και η έλλειψη πόρων (2,6,42,44,63,68,89) και η γραφειοκρατία (68) εμποδίζουν την πρόβλεψη υπηρεσιών βιβλιοθήκης (2,4,44,53,72,73).

Σε πολλές περιπτώσει άνθρωποι που έγιναν βιβλιοθηκάριοι με επιμόρφωση πάνω στη δουλειά και χωρίς τυπική επιμόρφωση γηγενή ή του εξωτερικού, ή άνθρωποι με αυτόχθονα εκπαίδευση και επιμόρφωση, άνθρωποι με ξένη εκπαίδευση, ή επιμόρφωση (που έζησαν πολλά προβλήματα στο εξωτερικό και γυρνώντας στην πατρίδα ,αντιμετωπίζουν πολλά ψυχολογικά προβλήματα, εξ αιτίας της έλλειψης πηγών και του μη εκτιμημένου επαγγέλματος) (61), προσωπικό από το εξωτερικό (10,70,72) και εθελοντές (66) προσπαθούν να ξεπεράσουν τις ελλείψεις που υπάρχουν στην πληροφόρηση και που οφείλονται κυρίως στην έλλειψη των

πληροφοριακών και οικονομικών πηγών. Παρ' όλα αυτά οι υπηρεσίες προγραμματισμού τείνουν να δανείζονται σύμβουλους από το εξωτερικό αντί για τους αυτόχθονες (92,93), αν και οι ξένοι ειδικοί πάντοτε αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στη συνεργασία τους μέσα σ' ένα ξένο περιβάλλον (19).

Η έλλειψη εκπαίδευσης και επιμόρφωσης σημαίνει ότι οι χώρες που αναπτύσσονται αδυνατούν να ιδρύσουν αποτελεσματικές υπηρεσίες βιομηχανικής πληροφόρησης ή και να κατανοήσουν on-line υπηρεσίες και να χειριστούν πολύπλοκα μηχανήματα. Αυτό σημαίνει πως οι χώρες που αναπτύσσονται θα εξακολουθήσουν να χρειάζονται τεχνική συνεργασία για την ανάπτυξη των πληροφοριακών συστημάτων (63).

3. Εκπαιδευτικά και Επιμορφωτικά Προγράμματα/Προγράμματα διδασκαλίας

Συνεχείς προσπάθειες έχουν γίνει υεισυνώς για να προβλεπεται συνδρομή και υποστήριξη για τον κόσμο που αναπτύσσεται με το σκοπό να λύνονται τα προβλήματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης με την ίδρυση γηγενών επαγγελματικών σχολών (6,109), εθνικών ή τοπικών (45), και με την αλλαγή και προσαρμογή των προγραμμάτων διδασκαλίας κλπ. όπως τα επόμενα παραδείγματα.

1. Το Γενικό Πρόγραμμα Πληροφόρησης και Μεσοπρόθεσμο της Unesco (1977-1982) (54,77,97) περιλάμβανε τους επόμενους σκοπούς:

- α. "..... να βοηθήσει τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες να δημιουργήσουν συνθήκες για συστηματική, τυπική επιμόρφωση του αναγκαίου ανθρώπινου δυναμικού για την πληροφόρηση.
- β. και στο μεταξύ διάστημα να προβλέψει υποστήριξη για διεθνή επιμόρφωση των διευθυντών και προηγμένων ειδικών για τα εθνικά πληροφοριακά συστήματα και για εκπαίδευση με το σκοπό να στελεχώσουν εθνικά προγράμματα επιμόρφωσης" (81).

2. Η Unisist θα αποσκοπούσε μακροπρόθεσμα στο να ιδρύσει εθνικές συνθήκες απαραίτητες για την επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση των επιστημόνων και μηχανικών στην Επιστήμη της Πληροφόρησης και της Τεχνολογίας. Άλλοι σκοποί περιλαμβάνουν βραχυπρόθεσμα προγράμματα για συνεχή επιμόρφωση, ενημέρωση, ίδρυση σχολών, επιμόρφωση τμημάτων εκπαίδευσης, για μικρά τμήματα, σεμινάρια, εργασίες και συνέδρια. Ανάπτυξη των προγραμμάτων διδασκαλίας, υλικά τμημάτων, επιμόρφωση στην υπηρεσία, πραγματόγνώμονες. Συναδέλφωση, εναρμονισμός, των προγραμμάτων για συνδρομή και αξιολόγηση, εθνικός προγραμματισμός ανθρώπινου δυναμικού, κατανομή των πόρων στα προγράμματα, δίκτυα για εκπαίδευση και επιμόρφωση, υποστήριξη των επαγγελματικών ενώσεων είναι τα κριτήρια για τις νέες δραστηριότητες της Unisist. Υπάρχει μια πρόταση για ένα διεθνές σύστημα συμψηφισμού στην επιμόρφωση σε θέματα τεκμηρίωσης και πληροφόρησης (100).

3. Το Διεθνές Συμβούλιο για συμβουλές γενικού προγραμματισμού δίνει μεγάλη προτεραιότητα στα προβλήματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης (98).

4. Οι Επαγγελματικές Ενώσεις (5,72,75) στον αναπτυσσόμενο και τον αναπτυσσόμενο κόσμο παίζουν σοβαρό ρόλο στην προαγωγή της επιμόρφωσης με ένα αριθμό διάφορων δραστηριοτήτων (86,99,109) και αναγνωρίζοντας τμήματα μαθημάτων.

Σήμερα υπάρχουν σχολές (106) στη βιβλιοθηκονομία και στην Επιστήμη της πληροφόρησης σαν:

- α. τμήμα πανεπιστημίου
- β. τμήμα κολλεγίου/ιδρύματος
- γ. τμήμα επαγγελματικών οργανισμών.

Τα προγράμματα μαθημάτων είναι επιπέδου:

- α. πανεπιστημιακού
- β. μη πανεπιστημιακού
- γ. μεταπτυχιακού (μονοετής φοίτηση)
- δ. μεταπτυχιακού (διετής φοίτηση)
- ε. μετά το μεταπτυχιακό
- στ. διδακτορικού (48).

Μία άλλη ταξινόμηση των προσπαθειών που δείχνει το αντικείμενο και την προέλευση είναι: (4):

1. κανονικά τμήματα στη βιβλιοθηκονομία, επιστήμη της πληροφόρησης και τεκμηρίωση.
2. μεταπτυχιακά τμήματα, μικρά ενημερωτικά τμήματα.
3. τμήματα για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ανάληψη συστημάτων, διοίκηση, τμήματα με ειδικές τεχνικές που πρέπει να εφαρμόζονται στην εκτύπωση, μικροφίλμογράφηση, έκδοση με ηλεκτρονικό υπολογιστή κλπ), τα οποία δεν προσφέρονται πάντοτε και είναι ειδικά για τους ειδικούς της πληροφόρησης.
4. τμήματα οργανωμένα με την υποστήριξη των διεθνών οργανισμών κατά χώρες.
5. τμήματα που προσφέρουν οι αναπτυγμένες χώρες στις χώρες που αναπτύσσονται
6. μελέτες που πρέπει να τις παρακολουθήσει κανείς στο εξωτερικό με υποτροφία" (4).

Μέθοδες διδασκαλίας (48)

1. παραδοσιακή μέθοδος (παραδόσεις) (48)
2. σεμινάρια (48)
3. φροντιστήρια (48)
4. συνομιλίες (48)
5. οπτικο-ακουστικά (17, 48, 50, 74, 81)
6. συνεντεύξεις (48).

Όμως παρ'όλα αυτά υπάρχει ακόμα έλλειψη ευκολιών για επαρκή εκπαίδευση και επιμόρφωση (98) στο:

1. σκοπό, δηλ. υπάρχουν μικρά και ad hoc προγράμματα, πρόσκαιρα και άτακτα. (91, 107). Δεν υπάρχει επίσημο σωματείο ή ένωση που να αναλάβει και οργανώσει τέτοιο προγραμματισμό.
2. περιεχόμενο

α'. Μερικές απόψεις στην επιστήμη της πληροφόρησης όπως η επικοινωνία βασισμένη στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές εξακολουθούν να αποκλείονται (48, 91, 108).

β' πρόβλεψη για χωριστή σπουδή της επιστήμης της πληροφόρησης (πύρσωνυτολισμένης στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές) ή στην τεκμηρίωση ανεξάρτητα δεν υπάρχει (48).

γ' ολοκλήρωση επιστήμης της πληροφόρησης μέσα στο γενικό πρόγραμμα μαθημάτων της επιστήμης της βιβλιοθηκονομίας δεν γίνεται. Το γενικό πρόγραμμα είναι ενοποιημένο χωρίς να προσφέρει ευκαιρία για εξειδίκευση από τους βιβλιοθηκονόμους που διαθέτουν τα ανάλογα προσόντα (48).

δ' προγράμματα διδασκαλίας χωρίς εκσυγχρονισμό, (4) και χωρίς σχεδιασμό.

ε' θεωρία και πράξη ανολοκλήρωτα. Δεν υπάρχει βιβλιοθήκη, στη σχολή βιβλιοθηκονομίας (48).

στ' πείρα σε πολλούς τύπους πρακτικής εργασίας (παρατήρηση, πείραμα, παραδειγματα μελέτης) δεν υπάρχει (48).

ζ' πρόβλεψη για επιμόρφωση στην υπηρεσία μετά τις σπουδές, δεν υπάρχει (48).

η' πρόβλεψη για διεθνείς και συγκριτικές μελέτες, δεν υπάρχει γεγονός που οφείλεται κυρίως στην έλλειψη προσωπικού που να διαθέτει τα ανάλογα προσόντα (48).

θ' πρόβλεψη για εκπαίδευση του χρηστή δεν υπάρχει (48).

3. διάρκεια (48,91)

4. συμμετοχή (48,91)

Υπάρχει έλλειψη εκπαιδευτικού προσωπικού (48,91):

1. δάσκαλοι χωρίς ενημέρωση (4)

2. πολλοί ξένοι (έλλειψη γηγενών καθηγητών) (48)

3. πολλοί δάσκαλοι χωρίς πλήρες πρόγραμμα διδασκαλίας, (λόγω των οικονομικών δυσκολιών) (48).

4. ερευνητές δεν υπάρχουν (48,64)

Υπάρχει έλλειψη επαγγελματικής βιβλιογραφίας (11,28,48):

1. οι δημοσιεύσεις δεν διαμορφώνουν πρότυπο (48)

2. τα περιοδικά δύσκολα συμπληρώνονται, συνδρομητές λίγοι (48)

3. η μετάφραση των ξένων διδακτικών βιβλίων είναι δύσκολη (ορολογία) (48)

Ελλείπει επαρκής συνεργασία και συντονισμός σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για να εισαχθούν και διατηρηθούν πρότυπα (28,48,54), και ισοτίμια των πτυχίων (48,98), για να γίνεται ανταλλαγή δασκάλων και φοιτητών. " Τα εκπαιδευτικά προγράμματα δεν καλύπτουν τις πραγματικές ανάγκες των ιδρυμάτων" (75).

Παρόλα αυτά λόγια σαν τα επόμενα της Monica Allmand de Callo πρέπει να υπολογιστούν σαν εξαιρετικά σοβαρά για το μέλλον της ανάπτυξης στην εκπαίδευση και την επιμόρφωση: " Το μόνο που επιθυμώ είναι να δουλεύω κοντά με όλους όσους σχετίζονται με τις εκπαιδευτικές και επιμορφωτικές δραστηριότητες μέσα στην χώρα μας και έξω από αυτή. Δεν είναι εύκολο καθήκον. Μερικοί απαισιόδοξοι λένε ότι είναι αδύνατο, όμως εγώ γνωρίζω ότι είναι ζήτημα χρόνου, υπομονής και ενός καλού προγράμματος με σαφείς σκοπούς, που πρέπει να εκπληρωθούν βήμα-βήμα. Οι χώρες μας δεν επιτρέπεται πια να χάνουν χρόνο σε ουτοπίες".

Γ' Έκφοποι και πολιτική

Φαίνεται ότι δεν είναι καθόλου εύκολο να αναγνωρίσουμε και να καθορίσουμε τους σκοπούς των εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών προγραμμάτων για όσους δουλεύουν στην πληροφόρηση και τους βιβλιοθηκάρχους στις χώρες που αναπτύσσονται εξ αιτίας των προβλημάτων που ενυπάρχουν στις διαφορετικές φιλοσοφίες σε διαφορετικές χώρες και περιόδους:

Στη 10ετία του '70 γενικοί σκοποί ήταν:

- να ιδρύνουν κατά περιοχές εκπαιδευτικά τμήματα κ.λ.π. (74),
- να προετοιμαστεί μια γενιά από επαγγελματίες που θα προωθούντο σε θέσεις υπευθυνότητας (16,37),
- να κατορθωθεί εναρμονισμός στις υπηρεσίες των πληροφοριακών μονάδων, και συνεργασία κατά περιοχές (1,7,4,77,78), προωθώντας τη βιβλιοθηκονομία σε πολλαπλή πανεπιστημιακή δομή και διδάσκοντας προωθημένη πληροφοριακή εργασία (83,84).

Παραπέρα σκοποί είναι όπως ακολουθούν:

- να αναγνωρισθεί η σχέση μεταξύ αρχαιονομίας, τεκμηρίωσης, βιβλιοθηκονομίας και επιστήμης της πληροφόρησης, (12,83,84, 90,92,93) καθώς και οι ανάγκες για κατάλληλη τεχνολογία και συναφή πληροφόρηση (79,80)
- να καθοριστούν συναφή θέματα, δηλ. εφαρμογές στη γεωργία, βιομηχανία, ρύθμιση πολιτικής κ.λ.π
- να ενσωματωθούν στα προγράμματα διδασκαλίας πολλές εσώψεις (41,80,108) ικανότητες διδασκαλίας (έρευνα) και μέθοδοι (πρακτική) (98,99) και οι γενικοί σκοποί για να δημιουργηθούν υψηλού επιπέδου επαγγελματίες αναπτύσσοντας όλες τους τις ικανότητες περισσότερο παρά την τεχνική επιδεξιότητα, δηλ. όχι μόνο να παραχθεί προσωπικό για την πληροφορική υποδομή

αλλά να δημιουργηθούν οι συνθήκες για να διευκολύνεται αποτελεσματικά η ροή και η χρήση της πληροφόρησης, με το να εκπαιδεύεται ο κόσμος σαν ένα από τα μέσα, μαζί μετά τα άλλα για την κοινοκτημοσύνη της γνώσης με σκοπό να επιτυγχάνεται πληρέστατος έλεγχος και χρήση της γνώσης από την κοινότητα και να μην είναι ούτε αυτοσκοπός, ούτε και ο πιο σοβαρός (64). Εκπαίδευση του χρηστή για να έχει πρόσβαση στην πληροφόρηση (73,80) έλεγχος υπέρ παραγωγής (72), πρόβλεψη για μια ταξινόμηση των εργαζομένων για οικονομική χρήση του προσωπικού (34,88), προωθημένη πληροφοριακή εργασία και καταπολέμηση της αγραμματοσύνης (42,51,53,68,72) δεν πρέπει να παραμελούνται.

Παράλληλα άρχισε να γίνεται κοινά αποδεχτό ότι οι χώρες που αναπτύσσονται χρειάζονται, εθνικό προγραμματισμό και ολοκληρωμένα βιβλιοθηκονομικά και εκπαιδευτικά προγράμματα. (88). Δύνανται να είναι εκλεκτικοί αλλά πρέπει να αναπτύσσουν τα δικά του βιβλιοθηκονομικά σημάδια, τους δικούς τους σκοπούς, μέθοδους και λύσεις (18,23,64,72). Ανάπτυξη έχει γίνει για κάλυψη ειδικών αναγκών, ώστε η πρόβλεψη είναι αποσπασματική και παραμένουν πολλά χάσματα που πρέπει να γεμίσουν. Προγράμματα με αλληλοεπίδραση για να βελτιώσουν την ποιότητα και τον αριθμό των επαγγελματιών θα είναι αναγκαία (72,74,77,78).

Στην 10ετία του '80 φαίνεται επιτακτική η ανάγκη να προσδιοριστούν επακριβώς οι εκπαιδευτικοί σκοποί και οι κοινές απαιτήσεις για επιμόρφωση στην επιστήμη της πληροφόρησης, στην τεκμηρίωση, στη βιβλιοθηκονομία, και στην αρχειονομία (32,34,36) καθώς και να προαχθεί η εκπαίδευση, επιμόρφωση, πρακτική και έρευνα, (18,32,75,79,81), προετοιμάζοντας επαγγελματίες-κλειδιά στην διαδικασία της επικοινωνίας (47), με το σκοπό να βελτιωθεί η επιστημονική και τεχνική επικοινωνία (19,79,81).

Τρέχοντες σκοποί στα εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα και σχολές για την πληροφοριακή εργασία στις χώρες που αναπτύσσονται είναι ότι οι σχολές αυτές πρέπει (48):

1. Να αναλάβουν το προβάδισμα στην επαγγελματική ανάπτυξη(48).
2. Να ενσωματωθούν νέες εύννοιες, εφευρέσεις και φιλοσοφίες με το σκοπό να καταστήσουν ικανό το επαγγελματικό ανθρώπινο δυναμικό να υπηρετήσει τις διαφορετικές και πραγματικές ανάγκες της κοινότητας όπως το διάβασμα, ακαδημαϊκές και ερευνητικές ανάγκες, για την εθνική ανάπτυξη, και επί πλέον να εκπαιδεύσει χρήστες να έχουν πρόσβαση στην πληροφόρηση.
3. Να προάγουν την έρευνα σε τεχνικά θέματα και προβλήματα, που συνεπάγονται κοινωνιολογικές προσεγγύσεις, και να ενθαρρύνει τις σχετικές δημοσιεύσεις (3,48).
4. Να προάγουν την εθνική και διεθνή συνεργασία για να αναπτύξουν και διατηρούν πρότυπα, ισοτίμια των πτυχίων, για να ενώνουν κοινές προσπάθειες (ενιαίοι κατάλογοι, πακέτα κλπ.(48)

Περιληπτικά αυτοί οι σκοποί είναι:

1. Το πρόγραμμα πρέπει να είναι προσανατολισμένο στις απαιτήσεις της πληροφοριακής υποδομής και τα προβλήματά τους.
2. Πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στο διανοητικό επίπεδο όσων συμμετέχουν και να προάγουν την δημιουργικότητα τους.
3. Οι οργανωτές ενός τέτοιου προγράμματος πρέπει να είναι πολύ ενέλικτοι.
4. Η πείρα από παλαιές εμπειρίες πρέπει να παίρνονται υπ'όψη στην εκπόνηση νέων προγραμμάτων" (54).

'Όλα αυτά αντιπροσωπεύουν μάλλον μια μετακίνηση, από τους σκοπούς που εκφράστηκαν στην 10ετία του '70.

Δ. Προβλήματα/εμπόδια

Η επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση για να φθάσει στους σκοπούς της αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα για όλα τα είδη της εκπαίδευσης, την επιμόρφωση και την διαρκή επιμόρφωση, τα επόμενα:

1. Έλλειψη ανώτερου πνευματικού επιπέδου (παραδόσεις, διδασκαλία) (48,64,81).
2. Περιεχόμενο, "καθορισμός των σχετικών προγραμμάτων διδασκαλίας και τα θέματα που πρέπει να διδαχθούν" (48,81).
3. Αναθεώρηση συνεχής (εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων διδασκαλίας) (48)
4. "Προσανατολισμός των προγραμμάτων στο να ικανοποιούν μιά πλήρη σειρά αναγκών στους επαγγελματίες και σε διαφορετικές καταστάσεις" (81).
5. "Κατοχύρωση και ανάπτυξη του επαγγέλματος όσων πήραν πτυχίο από αυτά τα προγράμματα" (81).
6. Εκπλήρωση των προγραμμάτων διδασκαλίας, έλλειψη επαρκών πόρων και ευκολιών, έλλειψη επαρκών προμηθευτών, δηλ. διδακτικά βιβλία στην τοπική γλώσσα, εργαστήρια, υλικά βιβλιοθηκών και μαθημάτων, πρόσβαση στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές (48, 64, 72, 81, 82, 91, 97)

Μία άλλη προσέγγιση στα προβλήματα/εμπόδια σχετίζεται με τα επόμενα:

1. Έλλειψη μακροπρόθεσμων προσπαθειών (81).
2. Έλλειψη συντονισμού σε πολλές διεθνείς προσπάθειες (4,81)
3. Έλλειψη κατανομής των πιστώσεων (2,89)
4. Έλλειψη διεθνούς εκπαιδευτικού προγραμματισμού (81)
5. Έλλειψη ποιότητας σε πολλές εκπαιδευτικές προσπάθειες (18,44, 81)
6. Έλλειψη συνεχούς εκπαίδευσης (πανεπιστημιακή εκπαίδευση (75, 80, 81), προγραμμάτων βοήθειας (94) και επαρκών πόρων για επιμόρφωση (80,81).
7. Έλλειψη επαρκούς καταλληλότητας των ξένων τμημάτων διδασκαλίας (25,38,64,92,93,97).
8. Έλλειψη ολοκλήρωσης της θεωρίας και πράξης (48).
9. Η ύπαρξη ευρέως αγράμματου πληθυσμού (42,51,53,68,72)
10. "Οι σημερινές απόψεις των υπευθύνων για την πολιτική σχετικά με το ρόλο των βιβλιοθηκάρων και τεκμηριωτών" (92,93)

Ε. Ανάπτυξη και Τάσεις

Οι πρόσφατες και τρέχουσες τάσεις στην επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση στις χώρες που αναπτύσσονται φαίνεται να επηρεάζονται από το γεγονός ότι υπάρχει μια αυξανόμενη τάση να βλέπουμε την πληροφόρηση σαν εμπόρευμα, και από το γεγονός ότι μειώνεται η εξάρτηση από ξένη βοήθεια και αυξάνεται η οικονομική και πολιτική ανεξαρτησία (27,56). Οι βιβλιοθηκάριοι και όσοι εργάζονται στην πληροφόρηση στις χώρες που αναπτύσσονται καλούνται να υπηρετήσουν επιστήμονες που φαίνεται να έχουν διαφορετικές, ανάγκες από ό,τι οι επιστήμονες του αναπτυγμένου κόσμου, και παράλληλα να καλύψουν τις ανάγκες της διεθνούς επικοινωνίας στην πληροφόρηση (15,19,20,22,80).

Η επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση τείνει να βοηθήσει σε δύο διαφορετικά καθήκοντα: να καλύψουμε τις ανάγκες των παραδοσιακών συστημάτων πληροφόρησης, κατάλληλων για τον αναπτυσσόμενο κόσμο και παράλληλα να καλύψουμε τις ανάγκες επικοινωνίας με τον αναπτυγμένο κόσμο χρησιμοποιώντας προηγμένα τεχνολογικά συστήματα. Για να επιτύχουμε τους σκοπούς αυτούς υπάρχει μαι τάση κατευθείαν στα επόμενα:

1. αναθεώρηση
 - α. Των προγραμμάτων διδασκαλίας να καλύψουν διαφορετικές ανάγκες, διαφορετικών στάδιων ανάπτυξης, συμπεριλαμβάνοντας προηγμένη τεχνολογία, αποφεύγοντας την υπερπαραγωγή βιβλιοθηκάρων και εργαζομένων στην πληροφόρηση (34, 48, 57, 72, 75, 95, 92) βρίσκοντας εναλλακτικές λύσεις (91) για "κατάλληλη εκπαίδευση" (12, 63) για κατάλληλες υπηρεσίες πληροφόρησης και τεχνολογίας (19, 23, 62, 65, 80, 81, 92, 105) και
 - β. των μεθόδων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης (οπτικο-ακουστικά, πακέτα) (17, 34, 81, 92, 95).
2. Πανεπιστημιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο (Master) (64, 75, 81) συμπεριλαμβανομένων νέων απόψεων και σχέσεων (81), αυτοματισμού (κυβερνητική κ.λ.π) (48, 57, 92).
3. Επέκταση της επιμόρφωσης και της συνεχούς εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα (εκπαιδευτές, πρακτικοί, χρήστες) (3, 4, 12, 19, 32, 34, 42, 48, 57, 74, 81, 92)
4. Εκπαίδευση προσωπικού γενικής μόρφωσης και /ή εξειδικευμένων για θέσεις-κλειδιά (19, 47).
5. Τοπική αυτάρκεια με συντονισμένη δουλειά (18, 23, 64, 72, 77, 78)
6. Περιορισμός της γραμματοσύνης (51).

Στ. Προοπτικές

Η επαγγελματική εκπαίδευση των βιβλιοθηκάρων και όσων εργάζονται στην πληροφόρηση θα μπορούσε να αναπτυχθεί καλύτερα με διεθνή εκπαιδευτικό προγραμματισμό, συνδρομή και υποστήριξη με το σκοπό να:

1. εξειδικεύσει ειδικούς στην πληροφόρηση σαν τεχνολογικά θέσεις-κλειδιά
ή /και
2. εκπαιδεύσει όχι μόνο τους ειδικούς της πληροφόρησης αλλά επίσης και τον υπόλοιπο πληθυσμό, που είναι χρήστες ή πληροφοριοδότες (64). Μπορεί να είναι παραγωγοί, επεξεργαστές, να επικοινωνούν ή να διαβιβάζουν την πληροφόρηση. Μπορεί να είναι χρήστες, χρηματοδότες ή υποστηρικτές των υπηρεσιών της πληροφόρησης.

Ζ. Συμπεράσματα

Η επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση των βιβλιοθηκάρων και όσων εργάζονται στην πληροφόρηση φαίνεται να παίζει ένα σοβαρό ρόλο στην επικοινωνία της πληροφόρησης.

Υπάρχουν ακόμα στάσεις που πρέπει να αλλάξουν και σοβαρά προβλήματα να λυθούν, ενώ γενικεύσεις των λύσεων για όλες τις χώρες που αναπτύσσονται είναι δύσκολες και επικίνδυνες.

Κάθε χώρα πρέπει να αναγνωρίσει τις δικές της ανάγκες, να διαμορφώσει τους σκοπούς της να προσδιορίσει τις προτεραιότητες και να ανελίξει μια κατάλληλη στατηγική για τις ειδικές ανάγκες.

Συνδρομή από τον αναπτυγμένο κόσμο με διεθνή κώδικα και πρακτική είναι ακόμα αναγκαία.

- εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα
 - οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη
 - εθνική και διεθνής συνεργασία
- δύναται τα μέγιστα να προάγουν την επαγγελματική εκπαίδευση με το σκοπό να βελτιωθούν οι υπηρεσίες και η διεθνής επικοινωνία της πληροφόρησης.

Η. Υποδείξεις

Χρειάζεται περισσότερη έρευνα και συνεργασία μεταξύ όσων είναι υπεύθυνοι για τον προγραμματισμό υγιών γηγενών εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών προγραμμάτων για βιβλιοθηκάρχους και εργαζόμενους στην πληροφόρηση, και όσων είναι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων. Μ' αυτό τον τρόπο ελπίζεται να εξευρεθεί ισορροπία μεταξύ εκείνου που είναι θεωρητικά επιθυμητό και των αναγκαίων πρακτικών λύσεων για τις ειδικές ανάγκες και προβλήματα.

Θ. Παράρτημα

- A. Διεθνής Ταξινόμηση του πληθυσμού
1. Αναπτυγμένος	25%	
2. Αναπτυσσόμενος ή τρίτος κόσμος	} 75%	(48)
3. Ελάχιστα αναπτυγμένος		
- B. Ταξινόμηση των Ηνωμένων Εθνών
1. Αναπτυγμένες χώρες (κεντρικά σχεδιασμένες οικονομίες)
 2. Αναπτυσσόμενες χώρες
 - α. Δημοκρατίες Λατινικής Αμερικής συμπεριλαμβανομένης της Κούβας.
 - β. Όλη η Αφρική και τα γύρω νησιά εκτός της Νότιας Αφρικής
 - γ. Όλη η Ασία εκτός της Ιαπωνίας και των Κουμμουνιστικών χωρών.
 - δ. Άλλες χώρες και περιοχές που δεν ταξινομήθηκαν.
- Γ. Ταξινόμηση του Ο.Ε.С.Д
1. Ταξινόμηση των Ηνωμένων Εθνών.
 2. Ελλάδα, Ισπανία, Τουρκία και Γιουγκοσλαβία: λιγότερο αναπτυγμένες. (72).

REFERENCES

1. ACADEMY FOR EDUCATIONAL DEVELOPMENT, CLEARINGHOUSE ON DEVELOPMENT COMMUNICATION. Communication planning. Washington D.C., The Academy, 1978, 18p. ERIC report. ED - 163 976.
2. ADIMORAH, E.N.O. Problems of scientific information work in developing countries. Information Scientist, 10(4), Dec.1976, pp.139-148, tables, references.
3. ADLER, L., NOGG-WHITE, S., EDWARDS. Training in the use of scientific and technical information for Third World countries. In: Benefield, A.R., ed. Kazlauskas, E.J., ed., Communicating Information. Proceedings of the ASIS, 43rd. Annual Meeting, Anaheim, L.A., Oct.5-10, 1980. Vol.17, 1980. Knowledge Industry Publications, Inc., White Plains, N.Y., for ASIS. pp.208-210. 1 illus., 3 references.
4. ALLMAND DE GALLO, M. Some considerations in education and training of information specialists in Spanish and Portuguese speaking countries. In: Current issues and trends in education and training for information work in developing and developed countries. The Hague, FID, 1981, pp.111-114. bibliography.
5. ATHERTON, P. Handbook for information systems and services. Paris, Unesco, 1977, 759p, illus., tables, references, bibliography.
6. BALLARD, R.M. Library education and library problems in developing nations. Int.Library Rev.,12(1), January 1980, pp.65-70, 11 references.
7. BALLARD, R.M. Library studies and the library profession in Zambia: observation by an outsider. Zambia Library Association Journal, 10(3), Sept.1978, pp.80-84, 4 references.

8. BELL, S. Overseas library development and the role of the British Council. In: Peebles, 1979: Proceedings of the 65th Annual Conference of the Scottish Library Association, 7-10 May 1979; edited by A.G.D.White. Glasgow, Scottish Library Association, 1979, pp.53-59.
9. BERGE, R.C. Cultural crisis and libraries in the Third World. London, Clive Bingley and Hamden, Conn., Linnet Books, 1979, 255p. references, bibliography.
10. BERGE, R.C. Library education in the Third World: some personal comparisons. Library Rev., Vol.28., Winter 1979, pp.226-231.
11. BOWDEN, R. A clearinghouse for library literature. Past experience and future possibilities. IFLA journal, Vol.6, no.3, 1980, pp.249-254. (problems of professional library and information science editors in developing countries. 1979, 14p.presented at the 45th Conference of IFLA, Copenhagen, Denmark, 1979, Aug.27-Sept.1.
12. BOWDEN, R. Improving library education in the developing countries: a Unesco and Loughborough U.N. experiment. Unesco bulletin for libraries. Vol.30, no.5, Sept.-Oct. 1976. pp255-261.
13. BOWDEN, R. The opportunities for, and problems of, regional co-operation in library services in developing countries. In: Resource sharing of libraries in developing countries. Proceedings of the 1977 IFLA/ Unesco Pre-session Seminar for Librarians from Developing Countries. Antwerp University. Aug.30-Sept.4, 1977; edited by H.D.L. Vervliet, Munich, K.C. Saur, 1979, pp.90-98. 6 references.
14. BRODMAN, E. Biomedical library management and legislation in developing countries in Southeast Asia. Arlington, V.A., Educational Resources Information Centre, 1979, 9p. ERIC report.

15. BUNDICK, P.L. Appropriate technology information for developing countries: selected abstracts from the NTIS. data file (2nd. edn.). Springfield, VA. National Technological Information Services., 1979, 413p. NTIS report.
16. BURGEM, R.S. Education for librarianship. U.S. assistance. *Library Trends*, Vol.20, no.3, January 1972, pp.515-26, analytical review.
17. BURKETT, T. Teaching and learning materials for information training A review of relevant aids produced in Great Britain and their suitability for use in developing countries, particularly in East Africa. London British Library financial support 1978-80.
18. CHAN, G.K.L. Third World libraries and cultural Imperialism. *Assistant Librarian*, 72(10), Oct. 1979, pp.134-136, 138-140, 2 references.
19. CHANDER, T. and SCOTT, R. Establishing information services in developing countries. *Bulletin American Society Information Science*. 4(4) April 1978, pp.26-27.
20. COLLE, R.D. Communicating with villagers. Ithaca, N.York State College of Agriculture and Life Sciences, 1976, 19p. ERIC report.
21. COLLISTER, P. The Ministry of Overseas Development: aid to education and the printed word. In: *The Library Association Study School and National Conference: Proceedings*, Brighton, 1978; London, Library Association. (n.d.), pp.73-75.
22. DAVID, A., ed., et al. Engineer's needs for scientific and technical information. 1979. Committee on Engineering Information. World Federation of Engineering Organisations, London, 52p.

23. DAVIES, J. Assistance to libraries overseas. In: The Library Association Study School and National Conference: Proceedings: Brighton, 1978; London, Library Association, (n.d.), pp.81-83.
24. DRAGIC, D. Information Referral System for Technical Cooperation among Developing Countries (TCDC/INRES) of United Nations Development Programme. In: International cooperative information systems: Proceedings of a seminar held in Vienna, Austria, 9-13 July 1979; Ottawa, Ontario, International Research Centre, 1980, pp.41-46.
25. DUDLEY, E. Education and training of overseas librarians and information workers. In: FID education and training. Theory and provision (pre-congress seminar, Edinburgh 1978, pp.83-89).
26. DUSOULIER, Nathalie. The information market: an analysis of the needs of the developing countries. Documentaliste, 16(5-6), Sept.-Dec. 1979, pp.191-194.
27. EAST, H., BELKIN, N.J. Advanced technology and the developing countries: The Growing Gap. In: New trends in documentation and information. Proceedings of the 39th FID Congress, University of Edinburgh, 25-28 Sept. 1978. Edited by P. Taylor, Aslib. pp.129-133, references.
28. EATON, A.J. University libraries and developing countries. Abstract IFLA Annual Meeting, 1976.
29. ERES, B.K. Appropriate information technology for the less developed country. In: Communicating Information, Proceedings of the 43rd ASIS Annual Meeting, 1980, Vol.17, Anaheim, California, Oct.5-10, 1980; ed. A.R. Benenfeld and E.J. Kazlauskas, N. York, Knowledge Industry Publications Inc., 1980, pp.205-207, 11 references.

30. FLOOD, R. The British role in international library development (edited versions of 2 papers presented at the Library Association Study School and National Conference, 1978). British Book News, 1 Jan.1979, 6, pp.8-12.
31. FORD, G. Unisist Guidelines for the conduct of user studies. Sheffield, England, University, 1978, 192p. ERIC report. ED-190 056.
32. GIM, W.T. Unesco Pre-IFLA Conference Seminar COMLA Newsletter, 29/30 Aug/Nov 1980, pp.9-11.
33. GREEN, S. The British Library's Contribution. Proceedings of the Study School and National Conference. Brighton 1978, London Library Association, pp.87-88.
34. HARVARD-WILLIAMS, P. Library schools in a management world: national curriculum development and manpower planning. Lucknow Librarian, Vol.11, no.2/3, May/August 1979, pp.37-49.
35. HARVARD-WILLIAMS, P. The British contribution to the training of information specialists in the developing world with special reference to Africa. In: The development of information: an African approach: Proceedings of the Third International Standing Conference of Eastern, Central and Southern African librarians ed. by R.W. Thairu, Nairobi, Kenya Library Association, 1979, pp.101-114.
36. HARVARD-WILLIAMS, P. The wider implications of resource sharing. In: Resource sharing of libraries in developing countries. Proceedings of the 1977 IFLA/Unesco Pre-session Seminar for Librarians from Developing Countries. Antwerp University, August 30-Sept.4, 1977 edited by H.D.L. Verliert Munich K.G. Saur 1979, pp.41-45.

37. HOARE, P. Consideration of some planning factors and standards relating to University libraries in tropical developing countries. Toktok Bilong Haus Buk, 25/26, Sept/Dec. 1978, pp.16-27, illust., 21 references.
38. HOGG, F.N. Programmes for overseas students, College of Librarianship Wales. In: FID Education and training. Theory and provision. Pre-congress seminar, Edinburgh, 1978. pp.95-97.
39. HOLDSWORTH, H. University libraries in developing countries, standards and expectations. Library Rev., Vol.28, Winter 1979, pp.232-238.
40. HOOVER, R.E. The potential impact and problems of online retrieval services in developing countries. In 4th International Online Information Meeting. London, 9-11 Dec.1980, Oxford and N.York, Learned Information (1980), pp.345-353, 5 references.
41. HOSSAIN, S. Library education in Bangladesh: Yesterday and today. Unesco Journal of Information Science, Librarianship and Archives Administration, 2(3), pp.180-183, 1980 July - Sept. 20 references.
42. HOWSE, F.G. Some problems in the management of technical services in libraries in developing countries. Loughborough. Loughborough University of Technology, 1980, 172p., references.
43. IFLA. Annual 1977. p.160.
44. INGANZI, F. The role of scientific and technological information services in the developing countries. In: current issues and trends in education and training for information work in developing and developed countries. The Hague, FID, 1981, pp.77-84. references.

45. IYENGAR, T.K.S. Developing countries and its information needs and supply; a brief report of an international seminar, 1977 Sept., 7p. EDRS prepared for 1977 IFLA/Unesco Pre-session Seminar on Resource sharing of libraries in developing countries. Antwerp, Belgium 1977, Aug.30 to Sept.4.
46. JACKSON, J.E. Staffing problems in academic libraries in developing countries with particular reference to Guyana. Loughborough. Loughborough University of Technology, 1980, 127p. tables, references, bibliography.
47. KATZEN, M.F., MEADOWS, A.J. A proposal training programme for the improvement of scientific communication in developing countries. Journal of Res. Comm. Studies, 2(2) Apr. 1980, pp.113-118, illus.
48. KAULA, P.N. An evaluation of education and training for library and information services in developing countries. In: Current issues and trends in education and training for information work in developing and developed countries. The Hague, FID, 1981, pp.95-105, references.
49. KAVASS, I. Library legislation. 1979 August, 25p. presented at 45th Conference of IFLA, Copenhagen, Denmark, 1979, Aug.27 - Sept.1.
50. KEEMAN, S. Promote, educate or train? In online information 3rd international meeting, 1979. Oxford, Learned Information 1979, pp.343-349.
51. KIBIRIGE, H.M. Libraries and illiteracy in developing countries: a critical assessment. Libri, 27(1) Mar. 1977, pp.54-67, illus., table, 34 references.
52. KINGONGO-BUKENYA, I.M.N. Resource sharing of libraries in developing countries: the case for library networking. Arlington. Educational Resources Information Centre, 1977, Sept., 22p. ERIC report prepared for 1977 IFLA/Unesco Antwerp - Belgium 1977, Aug.30 to Sept.4.

53. KOPEI, S.I.A. Some variables of comparison between developed and developing library systems. *International Library Review*, 9(3) July 1977, pp.249-267, tables, 26 references.
54. LEDEBUR VON, F.E.-J. Experience in organising in-the-field educational programmes and training courses in industrial and developing countries. In: *Current issues and trends in education and training for information work in developing and developed countries*. The Hague, FID, 1981, pp.85-94, references.
55. LERNER, D. Asian communication: research, training, planning. Honolulu, Hawaii University, East-West Center, 1976, 132p. ERIC report, ED-163 998.
56. LUWARSIH, P. Major issues related to the problems of access to information in Indonesia. *Baca*, 6(1), 1979, pp.1-3, 1 reference.
57. MANGIA, P.B. Library education in developing countries: pertinent issues. *Journal of Library and Information Science*, Vol.5, no.1, June 1980, pp.1-31.
58. MARTINDALE, E. Education and training for work in industrial services (with particular reference to developing countries in: *FID education and training* Ed. 1978. pp.68-73.
59. MASSIÁ, S.W. Establishment of a national documentation centre: Greece: *Development of Information Infrastructures*. Paris, Unesco 1977, p.31.
60. MAXWELL, I. The International Universal Council for Higher Education Overseas in support of overseas university libraries. In: *The Library Association Study, School and National Conference: Proceedings Brighton, 1978; London, Library Association, (n.d.), pp.76-77)*

61. McCARTHY, C. Medical libraries in developing countries: an international approach. *International Library Review*, 10(4), Oct.1978, pp.435-446, 55 references.
62. MEINCKE, P.M. World trade in information and know-how. In: *The value of information: collection of papers presented at 6th ASIS Mid-Year Meeting, May 19-21, 1977, Syracuse University, Syracuse, N.Y.* American Society for Information Scientists. 1977, pp.114-119, illus.
63. MENOUE, M.J. Can the effectiveness of technical co-operation with the less developed countries in the field of information systems be improved? *Proceedings of the 39th ASIS Annual Meeting, Vol.13, San Francisco, California, October 4-9, 1976, American Society for Information Science, 1976, Pt.1, p.164, Pt.2, Fiche 9, Frame F1, 10 references.*
64. MENOUE, M.J. Strategic issues regarding basic education programmes in information science in less developed countries. In: *FID: Education and training theory and provision, 1979, The Hague, pp.3-11, paper presented at the FID Pre-Congress Seminar, Edinburgh, 18-21 Sept.1978.*
65. MUNN, R.F. Appropriate technology and information services in developing countries. *International Library Review*, 10(1), Jan.1978, pp.23-27, 5 references.
66. NEEDLE, J. Peace Corps librarians in the developing world. *Spec. Libr.*, 68, (5/6) May/June 1977, 206-210,illus.
67. NEELAMEGHAN, M.A. UN efforts in information services to small industries. *Copinath. Timeless Fellowship, Vol.11, 1977, pp.53-70, tables.*
68. OGBEIDE, N.A. Law librarianship in Nigeria: history, development and problems. *International Journal Law Librarian*, 4(1), Mar.1976, pp.19-26.

69. OLAITAN, M.O. Law librarianship in Nigeria, history and problems, a rejoinder. *International Journal Law Librarian*, 4(3) Nov. 1976, pp.202-205, 1 table.
70. OLDEN, A. Expatriates. *Library Review*, Vol.28, winter 1979, pp.247-253, 15 references.
71. PALFFY, O. The international trade Centre: training trade information officers in developing countries. *Unesco Journal of Information Science, Librarianship and Archives Administration*, Vol.1(2), Apr.-June 1979, pp.138-142, 4 references.
72. PARKER, S. Problems and needs of librarians in the developing countries. In: *The Library Association Study School and National Conference: Proceedings: Brighton, 1978; London, Library Association, (n.d.) pp.78-80.*
73. PARKER, J.S. The overseas library consultant. *Library Review*, Vol.28, winter 1978, pp.214-225.
74. RAIZADA, A.S. The Rabat workshop - a pointer for resource mobilization. *Unesco Bulletin Libr.*, 31(1) Jan.-Feb.1977, pp.35-39, 60, tables.
75. RODRIGUEZ, G.C. Forecasting the curricula for education and training for information and documentation in developing countries. In: *New trends in documentation and information: Proceedings of the 39th FID Congress, University of Edinburgh, 25-28 Sep.1978; edited by Peter J. Taylor. London, Aslib, 1980, pp.438-451, table, 15 references, bibliography.*
76. SAIMAN, L. Some thoughts on a post-graduate course for the training of specialists in scientific information and documentation. In: *Proceedings of the symposium on scientific and engineering secondary information transfer for the developing countries: sponsored by ICSU Abstracting Board and the World Association with Unisist; held at the*

- Bibliothèque Royale Arbert er Brussels, 23-24 June 1975: Paris, International Council of Scientific Unions Abstracting Board, pp.103-116. tables, references.
77. SAMARASINGLE, L.E., ROMETIO, C. F. Development of national scientific and technological information systems within the framework of Unisist. International Forum. Information Documentation, 2(2) 1977, pp.13-15, 6 references.
 78. SAMARASINGLE, L. Unisist policy in information transfer for developing nations. In: Proceedings of the Unisist - Brussels, 23-24 June 1975,; Paris, International Council of Scientific Unions Abstracting Board, pp.19-31. Plus symposium on scientific and engineering secondary information transfer for the developing countries: Sponsored by ICSU Abstracting Board and the W.F.E.O.C. E.I. in association with Unisist.
 79. SARACEVIC, T. Information needs of less developed countries. In Tally, R.D. ed. Proceedings of the ASIS 42nd Annual Meeting, Minneapolis, Minnesota, Oct.14-18, 1979, Vo..16, 1979.
 80. SARACEVIC, T. Information science education and development. Unesco Bulletin for Libraries. 30(5) Sept.-Oct. 1976, pp.134-141, 5 references.
 81. SARACEVIC, T. Perception of the needs for scientific and technical information. in less developed countries. Journal of Documentation. 36(3), pp.214-267, 1980 Sept., 55 references.
 82. SARACEVIC T. Selective libraries for medical schools in less developed countries: A. Bellagio Conferencen October 3 to Nov.3, 1979. N.Y. Rockefeller Foundation, 1980, 203p. illus., tables, references.

83. SCHUR, H. Information services in support of education. In: FID: development and information. 38th. World Congress, Mexico 1976, 12p.
84. SCHUR, H. The Unisist/FID/IFLA International Summer School on Advanced Information Work, Sheffield, 1973 (i.e.1975). COMLA Newsletter, (18) Nov. 1977, pp.40-42, 3 references.
85. SMITH, J.B. Library skills for middle grades. Arlington, V.A., Educational Resources Information Center, 1980, 48p. ERIC report, ED-186 014.
86. SCOSAI, J.S. Regional library development and IFIA: an Asian perspective. IFLA Journal, 3(3) Aug.1977, pp.267-269.
87. SPILLER, D. International organisations and their effect upon the libraries of developing countries. International Library Review, 11(3) July 1979, pp.341-351, 21 references.
88. STOCKHAM, K.A. The establishment of a two-years course in library and information studies: a report to the Ministry of Education in Kuwait. Kuwait, Ministry of Education, 1977, 19p. table, bibliography.
89. STUTZMAN, M. The role and problems of libraries in developing countries: The West African experience. Master's thesis UCLA 1978, May19, 117p.
90. TABBANE, T. General problems of the training of documentalists in the developing countries. La Rivista dell'informazione, Vol.2, no.6, Nov.- Dec.1971.pp.62-64.
91. TAYER, S. Education and training for information services in science and technology in developing countries: Turkey. In: Current issues and trends in education and training for information work in developing and developed countries. The Hague, FID, 1981, pp.106-110.

92. TELL, B.V. The changing role of library and information centre specialists. *International Forum Inf. Docum.*, 4(1) Jan.1979, pp.32-36. 6 references.
93. TELL, B.V. The changing role of those working in the library and information centre. In: *New trends in documentation and information. Proceedings of the 39th FID Congress Union of Ed.*, 25-28 Sept.1978, ed. by Peter J. Taylor, London, Aslib 1980, pp.462-471, 6 references.
94. THEILGAARD, B. Are we helping - or what? *Bogens Verden*, 62(5) 1980, pp.216-219, illus.
95. THOMPSON, A.H. The applicability of audiovisual aids for librarianship and training in developing countries. *Audiovisual Librarian*, 7(3) Summer 1981, pp.22-24, illus., 7 references.
96. THORPE, P. Agricultural information services for the Third World: problems, developments and prospects. *A. Bulletin IAALD*, 25(2/3) 1980, pp.29-37, 32 references.
97. UNESCO. Ad hoc committee on education and training policy and programme, 3rd. session, 4-6 Oct.1978. Unesco House. Past, on-going and planned activities in training and education, prepared by B.C. Vickery.
98. UNESCO. Meeting of Sponsors of International Assistance Programmes in Education and Training of specialised Information Personnel. Unesco House, Paris, 14-16 June, 1978. Summary report.
99. UNESCO. Study on national structures for documentation and library services in countries with different levels of development, with particular reference to the needs of developing countries. Unesco, Paris, 1973.

100. UNISIST U.N. Educational, Scientific and Cultural Organisation. Ad hoc committee on Education and training policy Programme. (First session) Unesco House, Paris, 20-22 Jan. 1975. Final report.
101. WALLIS, H., CLARK, P.K. Education and training of map librarians; special needs of developing countries. *Inspel*, 11(3) 1976, pp.100-102, references.
102. WIKASURIYA, D.E.K. IFLA's programmes for bibliographic control and developing country priorities. *IFLA Journal*, 3(3) Aug. 1977, pp.251-256.
103. WILLIAMS, G.J. African University Libraries: a consumer viewpoint. *Library Review*, Vol.28, winter 1979, pp.239-246.
104. WISE, M. Visitors to Britain. *Library Review*, Vol.28, winter 1979, pp.254-258.
105. WOODWARD, A.M. Future information requirements of the Third World. *Journal of Information Science, Principles and Practices*, 1(5) Jan. 1980, pp.259-265, 11 references.
106. WORLD GUIDE TO LIBRARY SCHOOLS AND TRAINING COURSES IN DOCUMENTATION. 2nd. edn. Clive Bingley Ltd., London, The Unesco Press, Paris (1972) 1981.
107. ZAHAWI, F. Experiences in regional training schemes for the Arab states with particular problems that arise in these schemes. *FID Education and Training, theory and provisions*, 1979, The Hague, pp.30-31, paper presented at the FID Pre-Congress Seminar Edinburgh, 18-21 Sept. 1978.
108. ZULTANAUAR. Manpower and training needs for special libraries. *Baca*, 4(4-6) 1977, pp.124-134, 18 references.

109. THANOPOULOU, K. Greece. ALA World Encyclopedia of Library and Information Services. American Library Association, Chicago]980.